

І насамкінець, засвоєння такого мислення, опанування його здійснюється через вивчення соціальних і гуманітарних дисциплін, у першу чергу філософії. Саме тому, не дивлячись на складні умови навчання в умовах воєнного стану, відсутність безпосереднього спілкування здобувачів з викладачами і викладачів зі здобувачами, слід докласти усім максимум зусиль для того, щоб ці зусилля дали максимальні результати.

*Д-р пед. наук, професор, завідувач
кафедри правового забезпечення та
адміністрування транспортної діяльності
Я. А. Малихіна*

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

ВИКЛИКИ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Система вищої освіти в кризових умовах (пандемія COVID-19, воєнний стан) має ряд викликів, що призводить до необхідності прийняття нових рішень, які б давали змогу забезпечити якісну освіту і зберегти здоров'я та життя здобувачів і викладачів. Основними напрямками провадження освітнього процесу в закладах вищої освіти стає вирішення технічних та організаційних питань в умовах дистанційної форми навчання, яка фактично дублює офлайн-навчання в онлайн-форматі.

Переважними загрозами навчального процесу є технічні труднощі, обумовлені відсутністю або низькою якістю інтернету, недостатньою кількістю і обмеженим доступом до технічних пристроїв, невідповідністю навчальних приміщень умовам безпеки тощо. У той же час в умовах дистанційного навчання заклади вищої освіти поширюють використання новітніх інформаційних технологій, запроваджують уніфіковані платформи та інструменти навчання, що дає змогу налагодити асинхронну комунікацію та спростити навчальний процес.

Організаційні виклики пов'язані з неможливістю чіткого планування навчального процесу, виникненням повільної адаптації навчання до обставин,

які критично змінилися в загальнодержавному масштабі, а також із необхідністю навчання здобувачів і викладачів новітнім інформаційно-комунікаційним технологіям, веденням електронної звітності, обліку та контролю виконаних робіт.

Технічні та організаційні рішення потребують наявності певних методичних підходів для забезпечення ефективної інтерактивної взаємодії між здобувачами та викладачами. Слід зазначити, що дистанційна форма навчання є результативною лише за умови збереження (або збільшення) рівня здобутих знань і навичок і високої залученості викладачів і студентів до навчального процесу. До того ж частина спеціальностей потребує очного контакту викладача і здобувача, що унеможлиблює викладання тільки в дистанційному форматі.

Також потребує уваги та розвитку неформальна освіта, механізми визнання її результатів у системі формальної освіти. Відкритим залишається питання контролю за академічною доброчесністю і розвитком мотивації до навчання у здобувачів. Також в умовах воєнного часу викликом стає забезпечення належної якості освіти, оскільки спрощені умови надання освітніх послуг не сприяють її підвищенню.

В умовах воєнного стану подолання викликів системи вищої освіти можливо за допомогою швидкої адаптації навчального процесу до обставин, які критично змінилися в загальнодержавному масштабі. Це можна досягнути через індивідуалізацію навчальних планів усіх учасників освітнього процесу відповідно до їхніх потреб; створення механізму реінтеграції здобувачів до освітнього процесу при їхній готовності та можливості продовжувати навчання під час війни; надання психологічної допомоги для всіх учасників освітнього процесу; обмін досвідом і розвиток комунікаційних зв'язків між навчальними закладами; підвищення цифрової грамотності та освоєння інструментів для забезпечення академічної доброчесності.

1. Перепелиця Т. «Дистанційка» та війна: як досвід пандемії допоможе українській освіті? Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва. Вебсайт. URL: <https://dif.org.ua/article/distance-learning> (дата звернення: 15.09.2023).

2. Троцько В. & Чернозубкін І. Досвід використання системи дистанційного навчання в умовах воєнного стану. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2023. № 2(70). С. 100-105.
3. Шаповалова Т. Г., Кондратенко Л. І., Кібенко Л. М. Адаптація студентів до умов дистанційного навчання. *Перспективи та інновації науки*. 2022. № 3(8). С. 152-162.

*Канд. психол. наук, доцент кафедри
правового забезпечення та адміністрування
транспортної діяльності **К. В. Кім***

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

ВИДИ МОТИВАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Дистанційне навчання в умовах воєнного стану може бути ефективним лише за наявності високої усвідомленої мотивації самостійної інтелектуальної діяльності здобувача.

У системі навчальних мотивів виділяють зовнішні та внутрішні мотиви. Зовнішні мотиви – вплив на здобувача оточення (батьків, викладачів, групи, де навчається); бажання отримати хорошу оцінку, уникнути критики з боку батьків, досягти успіху задля досягнення результату. Навчання в зовні мотивованих здобувачів нерідко зустрічає внутрішній опір.

Внутрішня мотивація – бажання навчитися чогось для самореалізації, оволодіння предметом, інтерес до нього самого, власний розвиток у процесі навчання. Внутрішньо мотивовані здобувачі зазвичай цікавляться власне предметом і одержують задоволення від самого процесу пізнання, вони розуміють, що знання предмета знадобиться їм у майбутній роботі.

Наявність зворотного зв'язку з викладачем є необхідною умовою мотивації здобувачів. Під час лекції та практичних занять викладач не повинен ігнорувати питання здобувачів, брати до уваги їхню точку зору, залучати їх до обговорення під час навчального процесу. Викладачеві необхідно бути на зв'язку зі здобувачами, використовуючи вайбер, телеграм, електронну пошту та ін., і намагатися відповідати протягом 24 годин. Для збереження мотивації до навчання можна запитати здобувачів, які теми їх цікавлять, коментувати